

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus V. Refellitur solutio Recentiorum, & urgetur ulteriùs ratio
proposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

cum nullum majus, sed potius minus, vel ad summum æquale fundamentum repræsentetur ipsi pro connexionem, quam pro connexionis carentiâ: ergo objectum non potest absolute apparere intellectui verum: ergo non potest eidem assentiri, adhuc ex libero voluntatis imperio.

Hoc argumentum nostrum sub his terminis institutum demonstrativum est, ac convincens, si rectis oculis inspicatur, quippe quod ex principiis apud omnes indubitatis sententiam nostram legitime concludat. Id ut clariùs appareat, videamus, quid ad illud reponi possit ex communi doctrina Recentiorum.

ARTICULUS V.

*Refellitur solutio Recentiorum,
& urgetur ulterius ratio
proposita.*

47. **D**icent fortè ex Terillo: ut intellectui appareat objectum verum, & absolute ab ipso enuntiabile per assensum opinativum, sufficere motivum probabile, quavis ex parte opposita adsit aliud probabile, aut probabilius; per hoc enim non fit, ut motivum probabile secundum se non sit verosimile, seu connexum ex se probabiliter cum veritate, aliàs minimè urgeret, nec aliquo modo stimularet intellectum ad sui assensum, quod est contra compertam experientiam. Ergo quando intellectus assentitur objecto ob motivum probabile, etiam dum adest aliud æquè, aut magis probabile in oppositum, semper assentitur objecto ut absolute vero probabiliter, atque adeo minimè extrahitur à suo proprio, & formali objecto. Instat deinde argumentum nostrum, perdoctus quidam, & acutus Recentior in voluntate eligente bonum, alio æquali, aut majori bono contempto, necnon in intellectu temerè judicante. Sed, quod ad instantias spectat, constabit mox.

48. Nunc verò contrà est primò: quia responsio non tangit (tantum abest ut solvat) nostri argumenti difficultatem; sed petit apertè principium. Porro argumentum nostrum contendit, ac demonstrat, motivum minus, aut æquè tantum grave, in conspectu gravioris, aut æquè gravis, nec probabile esse relatè ad intellectum utrumque perpendentem, neque esse verosimile, aut connexum cum veritate, neque movere absolute posse intellectum ad sui assensum, adeòque, neque verum, neque esse absolute enuntiabile; quia in illis circumstantiis non proponit subiectum ut connexum cum prædicato, cum nihil plus appareat pro connexionem, quam pro inconnexione, aut etiam minus pro connexionem. Reponunt verò nobis his omnibus contraria absque aliqua probatione, quam reverà non afferunt, neque afferre aliquando poterunt. Ergo non solvunt argumentum, sed absurde principium petunt.

49. Contrà secundò, & instaatur nostrum argumentum: dum intellectus est in actu primo proximo ad opinandum quæstionis partem affirmativam, non attendit præcisè ad motivum affirmationis, sed motivum oppositum actu quoque considerat; aliòqui non eligeret iudicium prælativum, neque foret indifferens quoad speciem, atque adeò importunè desiliremus ab hypothese, quam assumpsimus pro præsentis disputatione. Atqui intellectui actu consideranti utriusque partis motiva impossibile omninò est, ut pars affirmativa, si sit æquè, aut minus probabilis, appareat absolute vera: ergo non potest illam opinari ex aliquo voluntatis imperio.

50. Minor, quæ sola probationem desiderat, probatur facilè ex assumpto principio: partem affirmativam apparere absolute veram, est subiectum enuntiationis apparere intellectui, omnibus hinc inde perpen-

præ-

prædicato, ut nemo Logicus negare potest. At intellectui actu ponderanti utriusque partis motiva, impossibile omnino est, ut subiectum enuntiationis appareat absolute cum tali prædicato connexum; repugnat namque ex terminis ipsis, subiectum apparere absolute connexum cum prædicato, quando intellectui simul non minus, sed vel æquè, vel magis apparet omnino inconnexum propter motiva partis contrariæ. Ergo impossibile prorsus est, ut intellectui actu consideranti utriusque partis motiva, pars affirmativa quæstionis appareat absolute vera. Ergo non potest illam absolute opinari.

§ 1. Confirmatur, & declaratur: vel subiectum enuntiationis apparet intellectui, primò absolute solum, connexum cum prædicato quæstionis institutæ; vel secundò absolute inconnexum tantum; vel tertio connexum, & inconnexum simul; vel demum quartò nec connexum, nec inconnexum, sed tam à connexionem, quàm inconnexione præcindens intentionaliter, & ex vi apparentiæ? primum, atque secundum falsum est in casu æqualitatis motivorum, & aliunde est apertè contra adversarios; sic enim intellectus indifferens non esset immediate ad assentiendum, vel dissentiendum, nisi velint, ut sit proximè potens dissentiri vero, & assentiri falso formaliter ut tali, quod nemo hætenus expresse dixit (quamvis id Recentiores virtualiter asserere, & nullo modo negare non posse, statim manifestè ostendimus): in casu autem inæqualitatis, verum id est; sed tunc est manifestum, intellectum unice posse, vel assentiri, vel dissentiri, quod Recentiores negant, & nos contendimus.

§ 2. Tertium est evidenter falsum; quia nunquam duo contradictoria possunt apparere intellectui, ut actu, & simul enuntiabilia, cum sit contra principium ipso naturæ lumine notum. Et quidem aliqui

posset actu intellectus affirmare, & negare simul idem omnino objectum, quod nemo dixerit. Denique, si quantum dicatur, intellectus non potest immediate, nec assentiri, nec dissentiri alicui parti contradictionis, adhuc ex libero voluntatis imperio, sed dubitare necessariò debet, ut est evidens apud omnes, si unum Cajetanum exceperis. Ergo in quacunque hypothesis cogitabili intellectus, ut motus à voluntate, unice potest, vel assentiri tantum, si objectum ipsi verum appareat, hoc est, subiectum enuntiationis absolute connexum cum prædicato; vel dissentiri solum si appareat falsum, id est, subiectum absolute inconnexum; vel tandem dubitare, & hæere, si nec appareat verum, nec falsum, id est, subiectum neque connexum, neque inconnexum cum prædicato: quæ est in terminis nostra sententia. Et hæc est vis rationis Philosophi, quæ meritò appellatur demonstrativa à Candido, & sine dubio talis habebitur, si rectè termini penetrantur.

§ 3. Sed adnotanda hic est aperta Recentiorum, vel contradictio, vel hallucinatio, quam mirum est homines acutissimos non advertisse, cum statim appareat. Nimirum, juxta ipsos, intellectus, dum ex motivis minus, aut æquè tantum probabilibus, assentitur alicui objecto, poterat pro illo priori ad ipsum actuale assensum, proximè, & immediate eidem dissentiri, si vellent ex libero voluntatis imperio: igitur pro illo priori objectum apparebat intellectui, ut absolute falsum, id est, subiectum, ut non connexum absolute cum prædicato; neque enim aliter intellectus alicui objecto dissentiri potest, nisi velint, ut exeat à suo objecto proprio, ac formali: ergo præbuit intellectus assensum objecto, quod pro illo priori proponebatur, ut absolute falsum: Cumque idem argumentum de dissensu facere liceat, sequitur evidenter intellectum habuisse pro eodem signo, potentiam proximam, & im-

& immediatam ad dissentiendum, vero, & assentiendum falso, per prae-
vias apprehensiones sibi apparenti-
bus. Unde tandem concluditur, idem
omnino objectum apparuisse intelle-
ctui verum simul, & falsum, idest,
subjectum enuntiationis absolute cō-
nexum, & simul inconnexum cōm,
eodem omnino praedicato; quod ta-
men contradictio est non minus evi-
dens intellectui, quàm sit evidens ip-
si principium universalissimum, &
ipso lumine rationis notum, *impossi-
bile est idem simul esse, & non esse.*

Fateor ejusmodi contradictio-
nem Recentiores evadere non po-
tuisse, supposita opinione, quam de-
fendunt; quia opinio illa nihil aliud
est, quàm hæc ipsissima contradictio,
si termini clarè explicentur, ut ratio
expensa manifestè demonstrat. Ipsi
verò prudentes sunt, ut videant, &
non ament errorem.

ARTICULUS VI.

*Præcluduntur alia evasiones, quas
Recentiores ex Terillo desumunt:
ubi quid de motivis similibus, vel
dissimilibus?*

54. **V**erumtamen Terillus, &
alii Recentiores ipsum se-
quentes, adeò non vident opinionis
suae manifestam contradictionem, ut
potius reclamant, nos hic insigniter
paralogizari, & perperam confunde-
re verum reale cum apparenti, quod
est intellectus objectum in ordine ad
enuntiationem.

Utrique (inquiunt) verum à par-
te rei immediatè opponitur falso;
quia si verum est Sortem ludere, ne-
quit non esse falsum, Sortem non lu-
dere, cùm contingere nequeat, utrum-
que simul contradictorium verè exi-
stere à parte rei, sed potius existen-
tia alterutrius expellat essentialiter,
ac per se ipsam, existentiam alterius.
At veritas unius extremi in apparen-
tia, & obscurè cognita, minimè ex-
cludit alterius veritatem, sed opti-

mè cum illa cohaeret; quia adesse,
possunt utrinque motiva, & rationes
inter se oppositæ, quarum quælibet
proponat extremum suum tanquam
probabiliter verum: quo fit, ut intel-
lectus utrumlibet opinari possit, quin
extrahatur à proprio suo objecto, vi-
delicet à vero, utique intentionali, &
apparenti per apprehensionem præ-
viam. Ita sæpè ex Terillo nonnulli
Recentiores ipsius asseclæ.

55. Sed hærent semper in eo-
dem loco, & argumenti nostri vim,
aut non sentiunt, aut, quod non cre-
dimus, sentire dissimulant. Scimus
utique (quis enim hoc ignoret?) ve-
rum, quod est objectum enuntiabile
ab intellectu, esse verum represen-
tatum, & apparens in apprehensione,
ipsam enuntiationem præcedenti:
neque hoc verum confundimus cum
reali. Dicimus tamen hic, & ubique,
efficaciterque probamus, verum,
etiam apparens, opponi essentialiter
falso, sive ejusdem extremi falsitati,
in terminis præsentis quæstionis: un-
de fit consequenter, ut opponatur
etiam essentialiter veritati alterius
extremi, cùm idem prorsus sit, unum
extremum contradictionis apparere
intellectui verum, idest, verè ab ipso
enuntiabile, ac oppositum apparere
falsum.

56. Porro, si hoc principium, *impossibile est idem simul esse, & non* Aristo. 4.
Met. c. 6.
esse (quod secundum Philosophum
est principiorum omnium primum,
atque notissimum) adeò sit evidens,
ac per se notum, ut nullus intellectus
de veritate ipsius dubitare aliquando
possit, sicut non potest aliquando
contingere, ut duo extrema contra-
dictoria existant simul à parte rei,
exempli gratia, ludus, & ipsius ca-
rentia; ita neque potest contingere,
ut in uno, & eodem intellectu ali-
quando simul existant, ut vera, sive
proximè enuntiabilia, itaut proximè
possit utrumlibet eorum affirmare.

57. Profectò, si in eodem instan-
ti, in quo absolute verum apparet,
Sortem ludere à parte rei, posset ei-
dem